

95 | REINHARD VON SOLMS, *Eyn gesprech
eynes alten erfarnen kriegssmans und
bawmeysters mit eynem jungen haupt-
mann*

Mainz: Ivo Schoeffer, 1535

Folio: 28 p. Moderne halve lederen band, rode sneden en
gemarmerde schutbladen.

II 61.017 c

*M*ET DE AANKOOP van de boekenver-
zameling van Henri Helbig verwierf de
Koninklijke Bibliotheek van België niet
alleen een aanzienlijk aantal edities van
de eerste medewerker van Johann Guten-
berg, Peter Schoeffer de Oude, maar ook
publicaties van zijn directe opvolgers zo-
als zijn zonen Peter en Johann of zijn
kleinzoon Ivo, allen actief in de eerste
helft van de zestiende eeuw. Het boek dat
we hier voorstellen, werd in 1535 gedrukt
door Ivo Schoeffer. Het sluit mooi aan bij
het opzet van de organisatoren van deze
tentoonstelling om de schijnwerpers te
richten op een fonds dat tot vandaag te
weinig aandacht heeft gekregen. Het gaat
om een militair traktaat dat werd ge-

schreven door een krijgsheer van Keizer
Karel, graaf Reinhard von Solms
(1491–1562). De korte tekst kreeg de vorm
van een dialoog tussen een jonge ingeni-
eur, Hans Willig, en een ervaren artille-
rist, Michael Ott, over het bouwen van
versterkingen. De grote ervaring van de
auteur op dit gebied blijkt uit het feit dat
beide figuren heel relevante zaken ter
sprake brengen, zoals het voorbereiden en
organiseren van bouwplaatsen of het be-
talen van de arbeiders.

Niet zozeer de inhoud, wel de kwaliteit
en de grote zorg waarmee het werd ver-
vaardigd, hebben ertoe geleid dat dit
boek een plaatsje heeft gekregen op deze
tentoonstelling. Dit folioboek valt inder-

daad op door de ruim gezette opmaak die
de lectuur aangenaam maakt, maar ook –
en vooral – door de prachtige gravures.
Op folio 4 verso zien we een fijne hout-
snede met de twee hoofdfiguren, Michael
Ott en Hans Willig, in voor de Duitse
Renaissance typische kledij, elk met een
ponjaard aan de riem. Deze druk van Ivo
Schoeffer verstrekt bijgevolg niet alleen
waardevolle informatie voor onze kennis
van zestiende-eeuwse militaire theorieën,
maar bevat ook niet te verwaarlozen ge-
gevens over de klederdracht bij het aan-
breken van de moderne tijd. ☞ RA

LITERATUUR

Roth 1892, p. 191, nr. 24. Poten 1892. Benzing 1982, p. 316. VD-16
1983–2000, nr. R-937.

Michel Ott

Hans Willig

Verüingung des Kleinen Maßstab • 1 5 3 4 • • H.D. •	I Schuch	.
	I Ellen	.
	5 Schuch
	10 Schuch
	16 Schuch Ein Ruet
	20 Schuch
	50 Schuch

